

82. Deutscher Archivtag: Kulturelles Kapital und ökonomisches Potenzial. Zukunftskonzepte für Archive 26-29 september 2012 - Keulen

Ook het Duitse archiefwezen heeft te lijden onder besparingen, terzelfder tijd heeft het digitale tijdperk tal van nieuwe uitdagingen in petto. Voor het Verband deutscher Archivarinnen und Archivare (VdA) redenen genoeg om zijn 83e jaarlijkse congres aan die thema's te wijden. In haar openingsrede legde de voorzitter van de Kulturstiftung der Länder, Isabel Pfeiffer-Poensgen, uit dat de Duitse deelstaten een grote culturele rijkdom beheeren, maar over beperkte middelen beschikken. Daarom zet haar organisatie projecten op om Duitse musea, bibliotheken en archieven te ondersteunen bij de aankoop, restauratie en conservering van erfgoed. Men tracht daarbij steeds samen te werken met de meest geschikte instellingen en bedrijven. Zo wordt er een beroep gedaan op de chemische sector om methodes voor het ontzuren van papier te verbeteren.

Stadsarchivaris Christhard Schrenk heeft een duidelijke visie op zijn opdracht als stadsarchivaris. Die gaat veel verder dan traditionele taken als ontsluiting en publiekswerking. Binnen de administratie moet de archivaris enig gewicht in de schaal kunnen werpen en daarnaast moet hij sterk aanwezig zijn in het stedelijke weefsel. Geestdrift en bezieling zijn daarbij onontbeerlijk. Hij toonde ook overtuigend aan dat zijn aanpak werkt. Startend met enkele kleine projecten leidde die tot almaar meer sponsoring, extra personeel en een uitgebreide ploeg vrijwilligers.

De Stiftung Stadtgedächtnis Köln is dan weer grensverleggend in haar poging de collecties van het Keulse stadsarchief te vermarkten. De bedoeling is gebruik te maken van informatie die in de Keulse archiefbestanden besloten ligt, zoals op het vlak van stedenbouw. Voorts wordt getracht om innovatieve technieken te ontwikkelen, bijv. voor restauratie, die op hun beurt interessant kunnen zijn voor het internationale bedrijfsleven.

Tijdens het slotdebat over archief en profit gooide Ulrich Nieß een knuppel in het hoenderhok door te stellen dat archieven meer bedrijfseconomisch moeten denken, hun efficiëntie moeten verhogen en actief alternatieve financieringsbronnen moeten zoeken. Andere panelleden wezen op de gevaren van een dergelijk profitdenken. In een dergelijke context zouden

samenwerking en van elkaar leren beschouwd worden als spionage en diefstal. Glauert pleitte er trouwens voor om de meerwaarde van archiefinstellingen niet in bedrijfseconomische, maar wel in archivistische termen uit te drukken. Vanuit de zaal werd er nog voor gewaarschuwd dat het vinden van alternatieve financiering wel eens zou kunnen leiden tot nog minder overheidsmiddelen.

De digitale informatie maatschappij was een tweede belangrijke rode draad. Zo leerden we dat informatiedeskundigen zoals archivariissen een rol moeten spelen bij de ontwikkeling van virtuele onderzoeksomgevingen en dat archiefinstellingen dankzij internet allerhande interessante webapplicaties kunnen opzetten of voluit op sociale media actief zouden moeten zijn. Vanuit de zaal werden er echter regelmatig vraagtekens gezet bij de haalbaarheid van dergelijke initiatieven voor kleine archiefspelers. Jurist Carsten Ulbricht gaf dan weer tips voor de omgang met Web 2.0. Van hem ont houden we vooral dat instellingen hun medewerkers het beste sensibiliseren over de voor- en nadelen ervan en dat organisaties pas verantwoordelijk zijn voor onrechtmatige content die door derden op hun sociale media geplaatst worden, als ze er weet van hebben. Het Institut für Zeitgeschichte München ontwikkelde een workflow voor digitalisering on demand. Na afloop van de procedure, die vier tot acht weken in beslag neemt, zijn de betrokken documenten gedigitaliseerd, ontzuurd, beter geconserveerd en zo mogelijk opgenomen in de online databank. Een beperkte Zwitserse enquête naar gebruikerstevredenheid

Zwaar verstevigde bouwput op de plaats waar tot begin 2009 het stadsarchief van Köln gevestigd was, gebouwd om de archiefdocumenten van het ingestorte stadsarchief te bergen.

lijkt er op te wijzen dat er qua zoekmogelijkheden vooral nood is aan diversiteit (hiërarchisch, trefwoorden en full text retrieval), dat diepere ontsluiting zinvoller is dan digitalisering en dat het aanbieden van gedigitaliseerd materiaal vooral interessant is voor nieuwe gebruikers. Tijdens het congres waren ook kritische geluiden te horen bij het digitaliseringsverhaal. Sommige aanwezigen vroegen zich hardop af of archief dat niet digitaal aangeboden wordt voor een groot deel van het publiek nog wel bestaat. Afsluiten doen we met een bedenking van Isabel Pfeiffer-Poensgen: "een digitale scan kan het origineel nooit vervangen en veroorzaakt altijd een zeker verlies aan informatie".

Tekst en foto: Gerd De Coster